

לים כבר גרפו בארץ מיליוני לירות. לעזרתם של אנשי קבוצת פילדלפיה באה הגברת טובה אדיב מקיבוץ גן-שמאל, שהיא אם לילדה מפגרת. גם אני הרוויץ, פסיכולוגית הממונה על גידול הילדים המפגרים בתנועה הקיבוצית. נישא תמה למלאכת אימוץ שיטת פילדלפיה לטרי-פול בילדי קיבוץ מפגרים, ומאחר יותר אף הרחיבו את מעגל המטופלים, תוך שינוע הורים למפגרים מחוץ לקיבוצים להצטרף לטיפול היקר.

הפוליטרוקים של השיטה נפגשו בספר המפורסם טו, המספר על התקדמותו של ילד מפגר שעבר טיפול בפילדלפיה. טובה אדיב הפכה הכהנת הגדולה של המוסד בישראל, כאשר במסע הפירסום לו היא מציגה את בתה במקרה מצלח של הטיי-פול בשיטה זו. רופא מומחה שטיפל בילדה טרנן כי הילדה לא היתה מפגרת בדרגה חמורה כפי שחששה האם המורידה, וכי את התקדמותה לא היה כל מקום לייחס לשיטת פילדלפיה.

טובה אדיב דחפה להקמתה של אגודה בשם "התיקוה", המסופה לאק"ם, שהיא המרכזת את פעילות אנשי פילדלפיה בישראל. אולם בעוד שאנשים פרטיים נאלצו לשלם מכיסם את הסכום המגיימלי של 24,000 לירות לשנה, עמדו חברי התנועה הקיבוצית בפני בעייה כספית. הבעייה נפתרה שכן שר-הבריאות הקודם, ויקטור שטייטוב, לא שכח את כור-המחבתו היקבוצי.

בדרך כלשהי, שאותם מכנים הרופאים "שעוריינית", הקציב שטייטוב לתנועה הקיבוצית סכום של 50 אלף דולרים מדי שנה, כסובסידיה לטיפול בשיתוף פילדלפיה. "בעוד אנחנו נאבקים בציסורניים על השגת תקן לחצי פסיכותרפיסט או למרפא בעיסוק, טרנן הפרופסור כהן, קיבלו הקיבוצים את הכסף בקלות. הן נקודה החמורה בכל העניין היא שהשר לא טרח כלל, כמקובל, לפנות לחוות דעות של איגוד רופאי הילדים בישראל, שב-וודאי היה לו מה להגיד על השיטה ועל חברי הקבוצה המפוקפקת הזו."

התעמקות קצרה במרות הטיפול שמציינים דומן דולקאט מסבירה מדוע כה מתי אימה השיטה לקיבוצים, שאינם סובלים מהגבלות כספיות או ממימבולת של כוח-אדם. אנשי פילדלפיה מכתבים מיטטר נוקשה של תרגילים פסיכותראפיים לילדים המפגרים, תרגילים הנערכים במשך שש עד שמונה שעות ליום ודרשים טיפול רחוק ומתשל על לפחות ארבעה אנשים מבוגרים המשתתפים בתרגול הילד.

אנשי פילדלפיה מקפידים מאוד על הדיקו בטיפול, וכאשר בנימישפחה מברי עים המפגרות עורקים אותם המטפלים בשיי-לד תניות אם הקפידו על ביצוע של מאה אחוז, ותולים את חוסר ההצלחה באי-מלווי-מדויק של ההוראות התרגיליים ה-מפרכים.

"אני מבין שקיבוצים יכולים לגייס כח-אדם ומשאבים כדי להתמיד בטיפול המר-פוקפק הזה", אמר הד"ר פנחס לזמן, מנהל המירפאה הניורופיזיטרית ומסמן א-א-ג בבית-החולים ביי-ליונסון, "אבל בני מישפחה עירונית חייבים לגייס את כל ה-מישפחה, החברים והשכנים, כך שהילד המפגר עומד במרכז חיי המישפחה גם אם אין לו הסיכוי הקלוש ביותר להחלים. ההתרכזות בילד המפגר גורמת למת-חיים במישפחה, ובמקרים רבים שאני יודע עליהם המישפחה נהרסת הן מהביעה ה-חברתית של היחסים בין הזררים הילדים הזאחרים, והן מהביעה הכספית."

לדיברי רופאים ופסיכולוגים, אחת ה-בעיית הקשות ביותר של הורים לילדים נפגעי-מוח היא ריגשי האשמה. "במק-רים רבים, מספר הפרופסור כהן, "מפת-חיים ההורים ריגשי אשמה על שהביאו לעולם יצור מפגר. הם מוכנים לעשות הכל כדי לפצות את הילד ולהרגיע את מצפונם. זו הסיבה שהורים כאלה נוחים להיתפס לסוגסטיית שונות ולהיאחז בכל קש של תיקוה, אמיתית או מדומה.

"זהו בעייה פסיכולוגית עדינה ביותר, ויש לי הרגשה שאנשי פילדלפיה פורטים על נימים אלה בטיקחות רבה תוך כדי נטיעת תיקוה-שווא בלב ההורים. אם אמרים לאם, שאם היא מוכנה להקדיש זמן ואמצעים היא תוכל לקדם את מצבו של בנה המפגר, ברור שהיא תעשה הכל כדי לפרוק את נטל ריגשות האשמה מעצ-מה, גם אם רופאים מומחים אמרו לה בפסקנות כי הילד חסרי-סיכוי וכל התי-קדות שישגי לא תעמוד. ביחס מתאים לזוג הנגרם למישפחה עקב הטיפול המ-שעבר הזה."

בטיפול הטיפול בילדים נפגעי מוח מורט

הד"ר גלן דומן גם על גימה זו. בין השאר הוא טוען: "אני בטוח שיש בעולם הורים שאינם אהבים את ילדיהם ביותר. אני משער שהורים אלה אינם טורחים לבוא עם ילדיהם עד "מוסדות" פילדלפיה, כללות הכל, רחוקה מאד מכל המקומות בעולם שהם רחוקים מפילדל-פיה. עד כמה היא רחוקה - הדבר תלוי בחשיבות שאנשים מייחסים לבעייתם."

ואיזה הורה לילד פגוע-מוח רוצה להת-ייר במחשבה שהוא אינו אהב את בנו עד כדי לעשות הכל על-מנת להביאו למר-טד בפילדלפיה, או לפחות אל נציגי המר-טד הבאים לארץ?

בידיקה בשלוש דקות

על גבי סיפורו של אחד מאבות השיטה, גלן דומן, הטיפול בילדים נפגעי מוח, מופיעה ההקדמה היומנית הבאה: "בספר מהפכני זה מפרין גלן דומן את הדעה המקובלת כי לילדים נפ-געי-מוח אין מרפא. המחבר וציוותה, שה-קימו את המכונים לפיתוח הפרוטנציאל האנושי בפילדלפיה, הוכיחו בעליל כיצד אפשר לרפא ילדים נפגעי מוח בשיטה המבססת בראש-הבראשונה על התורים, אותם הורים, שברך-לכל התעלמו, בו ולא האמינו אלה שניטע לנטע תקי-וה בליבם, הם הם שבעזרת טיפול שביצי-וה בבית, הפכו ילדים משותקים לילדים מהלכים, עיוורים לקראים, אילמים למדב-רים. בעלי I.Q. 70, בעלי I.Q. 140."

על מה שמתרחש בין כותלי ארנו מוסד בפילדלפיה מספרים בני זוג שהיו עם בתם פגועת המוח: "הגנו הזרים לבת כבת שנתיים. בגיל שמונה חרדשים הסתבר לנו כי בתנו גל-דה עם פגם במוח הגורם לה לספאסטיות של הצד הימני של גופה ולעיוכוב בתת-פתחות המוטורית. כאשר נרדע הדבר, הוסבר לנו על-ידי הרופאים שטיפלו בה כי אין רפוי לפגם זה, וכי הדבר היחיד שניתן לעשות הוא טיפול פסיכותראפי.

התחלנו בטיפול כזה, אולם בד בבד התעניינו בדרכים שונות, שאם ניתן בכל-זאת לעזור לבתנו. בשלב זה פגשנו במש-חת אדיב מקיבוץ גן-שמאל, ראו שמענו לראשונה על המכונים לפיתוח הפרוטנציאל האנושי אשר בפילדלפיה. מישפחה זאת שיכנעה אותנו כי ביד רופאי מוסד זה לעזור לבתנו, ולרפא אותה בדרכים מיר-חדות שאינן מוכרות בארץ. מובן שמיד התארגנו לנסיעה לארה"ב, למרות אמצ-עינו הכלכליים הדלים, התכתבו עם המר-טד הנ"ל מיספר חודשים. הסברנו במיכתב

את מצבה של בתנו, ונענינו כי אכן הם מוכנים לקבלה להערכה, איכותן והצעת טיפול.

בחדש ינואר 1975 נסענו לארצות-הברית, לפי דרישת הרופאים שם חייבים שני בני-הזוג להיות נוכחים במקום. יש לציין כי אותם הרופאים של המוסד הנ"ל הם בעלי מוסד דומה נוסף באזור אחר של פילדלפיה. אותו הטיפול והאיכות הם עושים במוסד הראשון ביומיים, ובמוסד השני במספר ימים (כחמישה). כאשר הגענו למוסד (לקחנו את הקורס של יומיים) קיבלנו תוכנית הפעילות ליום הראשון ושם צויין כי עלינו להיכנס אל כארבעה רופאים אשר יבדקו את הילדה מוויזית שונות. כמו כן צוינה השעה שבה עלינו להיכנס אל הרופא.

"ובכן, הראשון היה פסיכולוג. הוא שם את הילדה על השטיח והסתכל בה כי-שתיים-שלוש דקות. אחר-כך שם לפניו שתי תמונות ואמר לה: "זה כלב, זה חתול" ואחר-כך ביקש שתזנה איפה הכלב ואיפה החתול. השמע מספר רעשים לר-גותו ולתגובתו, וזה הכל. הוא ציין כי היא נראית לו סקרנית, זייתכן שהיא פקתית אך כל עוד אינה מדברת אין לדעת (הלי-דה היתה בת 15 חודשים ודיברה כ-10-8 מילים). הבדיקה, שהייתה אמורה להימשך כשעה, נמשכה כ-5 דקות.

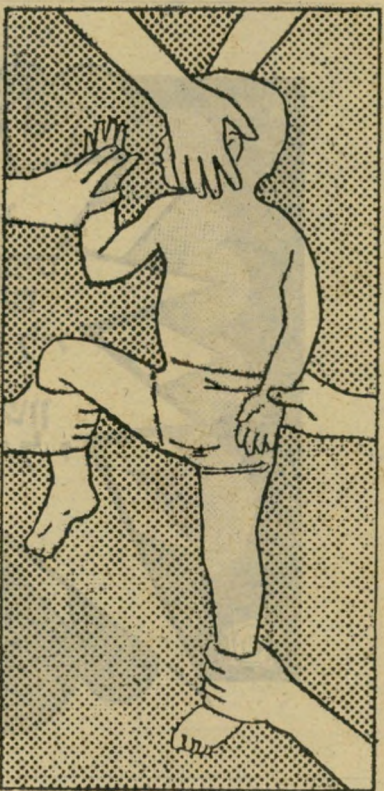
"הרופא השני שאלינו נכנסנו שוב הש-כיח את הילדה על השטיח ושאל מיספר שא-ל. לכת ושוב, הבדיקה שתינתה אמורה להי-משך כשעה נמשכה כ-4-3 דקות.

"הרופא השלישי, שהוא כפי הנראה הרופא הראשי שם, בדק אותה בבדיקה פיסית שטיחית שכל רופא ילדים בארץ עשה אותה לפניו: שמיעה, עיניים ופול-סיים בברכיים. ושוב הסתיימה הבדיקה תוך דקות מיספר.

"כל הבדיקות הללו לא שיכנעו אותנו כי אכן, על סמך ההסתכלות השיטחית הזאת ניתן לקבוע לה טיפול. אגב, הבאנו איתנו מיכתב מתורגם לאנגלית מביילי-טון שבו מפורט מצבה של בתנו על סמך בדיקות שנעשו לה בבית החולים זמן קצר לפני נסיעתנו. כמו כן הבאנו איתנו העתקי צילומי-רנטגן של בדיקות שנעשו לה בביילי-טון. כשהסתיימה הבדיקות ונח-וזה לנו המעטפה (הסתבר כי אפילו לא נפתחה. איש לא טרח לקרוא את המידע ולעיין בצילומים שעמלנו להשיג).

לילה של תעמולה

לאחר הבדיקות שציינו (שלוש במקום ארבע), ממשכים הזררים,

הצעה לטיפול בילד בעל פגיעה מנחית קשה, על פי שיטת דומן-דולקאט. שלושה אנשים ימים בשבוע, כשחשן הטיפול הוא בין שישה עשרים חודש, לגבי ילדים אחרים חוצעות שיטות המחייבות טיפול צמוד במשך 12 שעות רצופות ליום. מאחר שמרבית ההורים אינם מסוגלים לעמוד ב-רצף הטיפולים" המפרך, נוסים מספלי שיטת דולמן-דולקאטו להאשים אותם בכישלון הטיפול ובהיעדר תוצאות חיוביות אצל הילד נפגע המוח.

הטיפול המשעבד

הצעה לטיפול בילד בעל פגיעה מנחית קשה, על פי שיטת דומן-דולקאט. שלושה אנשים ימים בשבוע, כשחשן הטיפול הוא בין שישה עשרים חודש, לגבי ילדים אחרים חוצעות שיטות המחייבות טיפול צמוד במשך 12 שעות רצופות ליום. מאחר שמרבית ההורים אינם מסוגלים לעמוד ב-רצף הטיפולים" המפרך, נוסים מספלי שיטת דולמן-דולקאטו להאשים אותם בכישלון הטיפול ובהיעדר תוצאות חיוביות אצל הילד נפגע המוח.

"היתה הפסקה עד הערב. בערב, בשעה 7.00 היינו צריכים לבוא להרצאה של אחד הרופאים שם ללא הילדה. חשבנו לעצמנו: הנה, עכשיו יבוא החלק החשוב. דבריו יפקחו לנו את העיניים לראות דברים חדשים. יאמרו לנו מהי תרופת הפלא..."

"ההרצאה נמשכה עד השעה 6.00 בבוקר. יש לציין את כושר הדיבור של המרצה, אשר לא פסק להרצות פרט להפי-סקות הקצרות שנועדו לשתית קפה. אני, שהייתי מורה לאנגלית ומבינה היטב את השפה, החזקתי עצמי ערה כל הלילה, חיכיתי למילות הקסם. ההרצאה נפתחה בהיסטוריה של המוסד. יש לציין שמאחר יותר אנשים איבדו את כושר הריכוז שלהם, את המחשבה העצמאית, את הכו-שר להביע דיעה, למחות, להתנגד. הדבר דמה לי כשטיפתי-מוח, שכן אין כל סיבה אחרת לדחוס ביממה אחת את כל החומר הזה. מה גם שלמחרת, הפעילות היתה חצי יום בלבד.

"רוב ההרצאה כללה דיברי תעמולה ו-שבח למוסד ולרופאיו. שפורים על מקי-רים שונים שטופלו על-ידם ועל הצלחתי-תיהם. כישלונות לא הוזכרו כלל! כמו כן הובעו מיספר דעות חרוטות אשר ניארו לי ונראות לי כעת - אחרי שנוכחתי כי בתי מתקדמת יפה מאד בשיטת הקוג-ניציונלית - כאוסף שטויות. כגון: אין להשמיע לילד פגוע-מוח מסיקה, משום שזו יעכב את לימוד הדיבור (בתי אוהבת מסיקה, בעלת שמיעה יוצאת מן הכלל, אנו משמיעים לה תקליטים שרירים לרוב, היא שרה יפה וברר מדברת בהתאם לגילתה). או: אין לתת לילד פגוע-מוח שתיה מעל לכמות מסוימת, או שאין לתת לילדים פגועי-מוח משותקים כללל.

"במשך כל זמן ההרצאה והבדיקות התי-רשמתי כי לפני עומד צוות נוכלים המי-טילים שררה על הורים אומללים ומגולים את מצבם ואת חוסר-האונים שלהם, את הייאוש שבו שקעו אחרי שנראשו מלרפא את ילדם שמוחו נפגע.

"בכל ההרצאה הנ"ל לא שמעתי שום דבר שיעזור לי בעתיד להבין יותר טוב את בתי ואת מצבה, ושום דבר שיעזור לי לסייע לה בעתיד. למחרת היינו אמר-רים לקבל תוכנית טיפולים בבתנו. עימנו היו הורים של ילדים במצבים שונים. היה עימנו ילד מישראל, שהיה בדרגה של 'צמח': שכב מחוסר הכרה, לא הגיב לשום דבר, לא נע ולא זע. הוא היה אחרי ניתוח שביצע בו ד"ר שפיץ (יחד מאחר נודע לנו כי ילד זה נפטר כחודש אחרי הניתוח). רופא העובד במקביל למר-טד, רופאי המוסד מספקים לו עבודה על-ידי ששולחים אליו ילדים הנבדקים אצ-לם. גם לנו המליצו להביא את בתנו לבי-דיקה אצלו, ואמרו כי ייתכן שיעטרכו לנתח משהו. היה ברור לנו כי זהו שקר, שכן על-פי הבדיקות שנעשו בארץ היה ברור שאין מה לנתח, כאשר קבוצת תאים במוח מתה.

"איני רוצה להוציא דיבה, אולם נדמה לי כי היות שאותו ד"ר שפיץ מקבל תש-לום נפרד, לא פעם נשלחים אליו ילדים גם אם ברור שדבר לא יעזור.

נוכלים ומחזי-עניים

ככן, למחרת ההרצאה באנו על-מנת לקבל הוראות טיפול. קודם כל עלינו להשכיב את הילד על השולחן ולהניע דיו ורגליו על השולחן כתנועות זחילה. תרגול זה ניתן הן לילד שהוא בדרגת 'צמח', הן לילד משותק-מחין ב-מצב קשה ולבתי, שהיא מוגבלת רק ביד וברגל מצד אחד. כלומר, כולם, ולא משנה ממה הם סובלים, חייבים לבצע אותם תר-גילים. (אגב, בתי תוסם וזחלת גם על הגחון וגם תולכת על ארבע, בעיקבות הטיפול הפיזיותראפי הנמרץ שהיא מקב-לת בבית ובאסף הרופא, בדרך הרגילה).

"אחר-כך קיבלנו רשימת 'תרגילים', כי 16 במיספר, תרגילים אלה לא היו תרגילי פיסיות-רפאיה, אלא כל מיני גרויים שהיינו צריכים להפעיל על הילדה וזה היה אמור לרפא את מוחה ולהפעיל את ידה. על סמך הבדיקות השיטחיות, ללא עיון בב-דיקות שנעשו בבית-החולים בארץ, נקבע לנו שאם נעשה את התרגילים הנ"ל כך וכך פעמים (לפי הרשום) במשך ש-ש-שמונה (!) שעות ביום, הילדה תתקדם, ואם היא לא מתקדמת, זה לא בגלל שהי-שטה לקיחה אלא מפני שלא עובדים איתה די טוב.

היינו אמורים להקדיש כשש שעות ביום (המשך בעמוד 50)